

Vergaderjaar 2019–2020

34 952

Investeren in Perspectief – Goed voor de Wereld, Goed voor Nederland

Nr. 87

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 november 2019

Deze brief bevat een nadere uitwerking van de Kamerbrief van 20 juni jl. (Kamerstuk 34 952, nr. 66) waarin ik de hoofdlijnen van het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld uiteengezet heb. In deze uitwerking zijn de ervaringen en lessen uit de IOB-evaluatie «*Less pretention, more realism*» ook meegenomen.

Het kabinet zet met het nieuwe beleidskader in op een krachtig maatschappelijk middenveld dat opkomt voor de behoeften en rechten van burgers. Dit bevordert het sociale contract tussen burgers en overheid en draagt bij aan een duurzame en inclusieve samenleving. Het kabinet kiest ervoor om de zeggenschap en betrokkenheid van lokale maatschappelijke organisaties te vergroten. Extra aandacht gaat uit naar de ruimte voor maatschappelijke organisaties om hun onafhankelijke rol als pleiter en beïnvloeder te kunnen blijven vervullen. De mensenrechtenbenadering en de SDG's zijn leidende principes voor dit nieuwe kader. Daarnaast zijn de bevordering van vrouwenrechten, gendergelijkheid en inclusie centrale uitgangspunten in het beleidskader.

De rol van het maatschappelijk middenveld in maatschappij-opbouw en -verandering in ontwikkelingslanden is cruciaal. Zeker nu de ruimte voor het maatschappelijk middenveld in meerdere landen onder druk staat. Dit raakt niet alleen maatschappelijke organisaties zelf, maar datgene waar ze voor zelf voor staan zoals inzet op gendergelijkheid, corruptiebestrijding of natuurbescherming. Het verlichten van de toenemende druk op maatschappelijke organisaties vraagt om een aanpak die nauw aansluit bij de lokale situatie en waarin de lokale maatschappelijke organisaties meer zeggenschap hebben over de meest effectieve manier waarop Nederland daaraan kan bijdragen.

Verenigd in een partnerschap met Nederlandse organisaties, alsook met het ministerie en de posten, kunnen deze allianties synergie ontwikkelen

en impact bereiken. We hebben uit de IOB-evaluatie geleerd dat we dit niet overal kunnen. Dat het aanbrengen van focus, beleidsmatig en geografisch, essentieel is voor het bereiken van resultaten die beklijven. Dat het bereiken van synergie tussen partners, inzet en capaciteit vergt van alle partijen. En dat monitoring van beoogde resultaten en waar nodig tijdige bijsturing, cruciaal is. In de uitwerking van dit beleidskader zijn de geografische focus uit de BHOS-nota (Kamerstuk 34 952, nr. 1) en de geleerde lessen van de IOB-evaluaties meegenomen. Het streven is minder fragmentatie, gelijkwaardiger partnerschappen en complementariteit tussen partners, en meer impact.

Geselecteerde partners zullen met het Ministerie in overleg gaan om tezamen invulling te geven aan het te vormen strategisch partnerschap onder dit beleidskader, met afspraken over wederzijdse rollen, verwachtingen, inzet en ambities, met oog voor de autonome rol van maatschappelijke organisaties. Aansluiting wordt gezocht bij de Meerjarige Landen Strategieën van de ambassades, de thematische BHOS-resultaatkaders en beleidsprioriteiten zodat ook het Ministerie en de posten effectief kunnen bijdragen aan het partnerschap.

Versterking Maatschappelijk Middenveld: de verschillende programma's

Hieronder treft u de verdeling van programma's, budgetten en aantallen partnerschappen onder het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld. Wijzigingen ten opzichte van de brief van 20 juni jl. worden toegelicht.

Beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld¹

Programma	Budget (5 jaar)	Aantal partnerschappen
<i>Power of Voices</i>		
<i>Power of Voices</i> Partnerschappen	825 miljoen euro	Maximaal 20
<i>Voice</i>	36 miljoen euro (3 jaar)	Geen partnerschappen ²
Accountability Fonds	75 miljoen euro	Geen partnerschappen ²
<i>SDG 5 fonds</i>		
<i>Power of Women</i> ³	75 miljoen euro	Maximaal 7
<i>Women, Peace and Security</i>	40 miljoen euro	Maximaal 8
SRGR Partnerschap Fonds	315 miljoen euro	Maximaal 7
<i>Leading from the South</i>	80 miljoen euro	Geen partnerschappen ²

¹ Het totaalbudget voor het Beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld is hiermee EUR 26 mln hoger dan voor dezelfde programma's over de periode 2016–2019. Deze stijging komt m.n. ten goede aan de programma's onder het SDG5 fonds.

² Deze financieringsinstrumenten worden in bestaande vorm gecontinueerd en worden binnen dit kader niet gepubliceerd in de vorm van een tender. *Voice* en *Leading from the South* zijn fondsconstructies, het *Accountability Fonds* is een naar de ambassades gedelegeerd fonds. Om de samenhang tussen de verschillende instrumenten te benadrukken zijn alle genoemde instrumenten samengebracht in dit beleidskader.

³ Eerder aangekondigd als *Female Leadership Program*

Power of Voices Partnerschappen

Het maatschappelijk middenveld is wereldwijd actief op diverse SDG-thema's. Het kabinet onderkent de bepalende rol die maatschappelijke organisaties spelen bij vertolken van de stem van burgers en het agenderen en mobiliseren op al deze thema's. Voor het specifieke programma *Power of Voices* Partnerschappen is gekozen voor het versterken van maatschappelijke organisaties werkzaam op zeven thema's. Een programma onder *Power of Voices* Partnerschappen kan zich op maximaal één van onderstaande thema's richten:

1. Klimaatmitigatie en -adaptatie

2. Verduurzaming waardeketens
3. Voedselzekerheid, duurzaam waterbeheer en/of WASH (water, sanitatie en hygiëne)
4. Vrouwenrechten en gendergelijkheid
5. Vrijheid van meningsuiting of vrijheid van religie en levensovertuiging
6. Gelijke rechten LHBTI¹
7. Veiligheid en rechtsorde

Aanvragen voor het thema Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (SRGR) kunnen alleen worden ingediend onder het SRGR Partnerschap Fonds en niet onder *Power of Voices* Partnerschappen, met als doel samenhang en effectiviteit van SRGR partnerschappen te bevorderen. Deze wijziging gaat gepaard met een budgetoverheveling van *Power of Voices* Partnerschappen naar het SRGR Partnerschap Fonds van EUR 100 miljoen, in lijn met de huidige uitgaven op dit thema onder het programma Samenspraak en Tegenspraak. Het budget voor *Power of Voices* Partnerschappen komt daarmee op EUR 825 miljoen.

Conform de BHOS-nota en de Kamerbrief van 20 juni jl. zullen de *Power of Voices* Partnerschappen zich voor een belangrijker deel richten op de focusregio's². Hiermee ontstaat meer samenhang en synergie tussen de versterking van het maatschappelijk middenveld ter plaatse en de uitvoering van de bilaterale landenprogramma's. Dit leidt tot minder fragmentatie en meer impact, en geeft invulling aan de wens om een geleidelijke verschuiving van financiële stromen richting deze regio's en landen te realiseren. In de beoordeling is de kwaliteit van de voorstellen leidend, waarna in de beoordeling een zwaardere weging wordt toegekend aan de inzet in de focusregio's en de overige landen genoemd in de BHOS-nota waar een OS-relatie mee bestaat. Inzet in overige lage-, lage midden- en hoge middeninkomenslanden blijft evenwel beperkt mogelijk. Hiermee wordt ruimte geboden om de huidige inzet te laten beklijven en blijft de mogelijkheid om nationaal, regionaal en internationaal verbinding en samenwerking tussen maatschappelijke organisaties tot stand te brengen bestaan.

De thema's Klimaatmitigatie en -adaptatie en Verduurzaming Waardeketens onder *Power of Voices* Partnerschappen kunnen vanwege het specifieke karakter van de thema's worden ingezet in lage-, lage midden- en hoge middeninkomenslanden.

Het aantal partnerschappen onder *Power of Voices* Partnerschappen wordt door deze thematische focus en rekening houdend met de capaciteit op zowel het Ministerie als op de ambassades, teruggebracht naar maximaal 20. De rol van het ministerie in deze partnerschappen strekt immers verder dan die van financier: het ministerie en de posten zijn deel van het strategisch partnerschap.

¹ Hiermee wordt invulling gegeven aan de inzet op het thema gelijke rechten LHBTI zoals afgesproken in het Regeerakkoord (Bijlage bij Kamerstuk 34 700, nr. 34) en het Regenboogakkoord.

² De focusregio's zijn West-Afrika/Sahel, Hoorn van Afrika, Midden-Oosten en Noord-Afrika (MENA). De landen in de focusregio's, alsmede de landen genoemd in de BHOS-nota zijn: Afghanistan; Algerije; Bangladesh; Benin; Burkina Faso; Burundi; Egypte; Ethiopië; Ghana; Irak; Indonesië; Jemen; Jordanië; Kenia; Libanon; Libië; Mali; Marokko; Mauritanië; Mozambique; Niger; Nigeria; Oeganda; Palestijnse gebieden; Rwanda; Senegal; Soedan; Somalië; Tunesië; Tsjad; Zuid-Soedan.

SDG 5 fonds

De geboekte resultaten binnen het programma *Leading from the South* en het streven kleine en middelgrote, lokale, vrouwenrechtenorganisaties directe toegang te bieden tot financiering rechtvaardigen een verhoging van het budget van EUR 60 miljoen naar EUR 80 miljoen, via een overheveling vanuit *Power of Women* naar *Leading from the South*. Voor *Power of Women*, gericht op grotere, veelal internationaal opererende vrouwenrechtenorganisaties, is daarmee nog EUR 75 miljoen beschikbaar.

Het aantal partnerschappen onder *Power of Women* wordt vanwege de budgetoverheveling teruggebracht naar maximaal zeven. Het budget van het SRGR Partnerschap Fonds is met de overheveling van de EUR 100 miljoen vanuit *Power of Voices* EUR 315 miljoen voor vijf jaar. Het aantal partnerschappen onder het SRGR Partnerschap Fonds blijft maximaal zeven. Het aantal partnerschappen onder *Women, Peace and Security* blijft maximaal 8.

Conform de BHOS-nota en de Kamerbrief van 20 juni jl. zullen *Power of Women* en het *SRGR Partnerschap Fonds* zich voor een belangrijker deel richten op de focusregio's³. In de beoordeling zal ook hier de kwaliteit van de voorstellen leidend zijn, waarna in de beoordeling een zwaardere weging wordt toegekend aan de inzet in de focusregio's en de overige landen genoemd in de BHOS-nota waar een OS-relatie mee bestaat. Inzet in overige lage-, lage midden- en hoge middeninkomenslanden blijft ook hier beperkt mogelijk zodat de mogelijkheid blijft bestaan om nationaal, regionaal en internationaal verbinding en samenwerking tussen maatschappelijke organisaties tot stand te brengen. Het programma *Women, Peace and Security* hanteert vanwege de specifieke subdoelstelling een eigen landenlijst die in het beleidskader gepubliceerd zal worden.

Versterking monitoring, evaluatie en leren

Monitoring en evaluatie maakt de kwaliteit van inspanningen zichtbaar, merkbaar en meetbaar. Dit is van groot belang om als partners tezamen meer impact te bereiken. Om de inzet op monitoring, evaluatie en leren in voldoende mate te garanderen, zal hiervoor een aparte voorziening worden getroffen binnen het nieuwe beleidskader. Details worden nog nader onderzocht en uitgewerkt. De onder Samenspraak en Tegenspraak ingezette koers voor gezamenlijk leren en aanpassen, innovatie en reflectie op geldigheid en houdbaarheid van de *Theory of Change* zal onder het nieuwe beleidskader in gezamenlijkheid met alle partners worden voortgezet. Leren, kritische reflectie en adaptatie blijven kern van de monitoring en evaluatie benadering, met een flexibel monitoring- en evaluatiesysteem, met ruimte voor (ver)sterk(t)e lokale inbreng.

Een onafhankelijke evaluatie van het beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld, uit te voeren eind 2023, zal op basis van vijf jaar Samenspraak en Tegenspraak en eerste drie jaar van dit nieuwe beleidskader, vroegtijdig input kunnen geven voor de vormgeving van toekomstige samenwerking met maatschappelijke organisaties (na 2025).

³ De focusregio's zijn West-Afrika/Sahel, Hoorn van Afrika, Midden-Oosten en Noord-Afrika (MENA). De landen in de focusregio's, alsmede de landen genoemd in de BHOS-nota zijn: Afghanistan; Algerije; Bangladesh; Benin; Burkina Faso; Burundi; Egypte; Ethiopië; Ghana; Irak; Indonesië; Jemen; Jordanië; Kenia; Libanon; Libië; Mali; Marokko; Mauritanië; Mozambique; Niger; Nigeria; Oeganda; Palestijnse gebieden; Rwanda; Senegal; Soedan; Somalië; Tunesië; Tsjad; Zuid-Soedan.

Tijdslijn

Het nieuwe beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld en de daarbij behorende vier subsidie-instrumenten⁴ zal uiterlijk eind november gepubliceerd worden. De indieningsdatum voor aanvragen bij de vier subsidie-instrumenten verschuift naar 12 maart 2020.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag

⁴ *Power of Voices* Partnerschappen, *Power of Women*; *Women, Peace and Security*; en SRGR Partnerschap Fonds